

TELEGRAFUL ROMAN.

Are Marțea, Joi și Sâmbata.

ABONAMENTUL

la „Tel. Rom.” într-una cu suplimentul „Folia Pedagogică”
Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 45.

Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refuză. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Congresul sârbesc.

Încă dela întrunirea congresului sârbesc cei inițiați în intențiunile guvernului i-au prevestit sorțea. Părerea e generală, că congresul se va disolva fără a sêvêși vre-o lucrare meritorică.

Astăzi stăm în fața acestei eventualități, și pe când diarul va eși de sub tipariu, congresul pôte va fi disolvat.

Judecând din depărtare lucrurile și sub inspirația diarelor din capitala țerei, capeți impresiunea, ca și când din capul locului s'ar fi făcut aranjamentele așa, ca lucrurile să ajungă la sfîrșitul acesta.

A premers în parlamentul țerei interpelațiunea în afacerea congresului național-bisericesc al sârbilor și îndată a urmat răspunsul ministrului-president Bánffy, că sârbilor nu li se va da autonomie bisericească, precum s'a dat românilor, de-ôre-ce o asemenea autonomie nu mai încapă în cadrele ideei de stat unguresci.

Paralel cu acesta a urmat amenințarea, că dacă congresul sârbesc nu se va acomoda dorințelor guvernului, în biserica sârbă se va face ordine și fără votul congresului.

Pe timpul alegerilor congresuale presa guvernamentală în continuu provoca și agita, comentând alegerile, care nu erau pe voia guvernului.

Comisariul dela congres cu preterarea limbei oficiale a bisericeii a deschis congresul în limba magiară și a provocat și mai multă amărăciune.

Aceste în formă.

Provocările principale însă au fost în esență.

În rescriptul preînalt, cu care s'a convocat congresul, s'a dat expresiune dorinței, de a se considera între afacerile de prima importanță crearea unui statut, care se reguleze toate afacerile bisericeii sârbesci.

Comisariul guvernului dorinței din rescriptul maiestatic ia dat explicare în aceea direcțiune, că deliberarea asupra statutului s'ar pune la ordinea zilei înainte de alte afaceri bisericesci.

Congresul a ținut la dreptul său de a-și satorî ordinea de zi, și cu preterarea dorinței comisariului regesc, a făcut el ordinea de zi, punând facerea statutului la ordinea după unele afaceri de urgență.

Conflictul a fost gata.

Comisariul guvernului în ședința de Luni a declarat de nul și nevalid concludul congresului, și i-a dat și unele atribute. Anume comisariul s'a aflat autorizat a declara, că concludul congresului este nesupunere față cu Maiestatea Sa, care a poruncit punerea statutului la locul prim spre deliberare. Provocă deci pe congres, ca îndată să ia alt conclud, de cuprinsul, ca la locul prim s'ia în desbatere statutul despre organizarea bisericeii, s'elégă comisiunea căreia s'ar dea proiectul, care deja e lucrat, și care a combinat lucrurile, luând în considerațiune și dorințele bisericeii și cele ale guvernului.

Porunca această a avut efectul dorit. Congresul nu s'a supus la poruncă, a declinat dela sine imputarea de nesupunere către Maiestatea Sa,

și a declarat, că rămâne la concludul adus.

Urmarea cea mai deaprobe e disolvarea congresului.

Ne face impresiunea, ca și când lucrurile din adins ar fi fost arangiate așa, ca să ajungă la rezultatul acesta.

Diarele din capitală înpintenă pe guvern să persiste la poziția provocătoare de până acuma, și unisono cer ordine în biserica sârbescă și fără concludul congresului.

Unele din ele indică și calea, pe carea are să mērgă guvernul.

S'ar se convôce congres expres numai pentru facerea statutului. În cazul acela nu ar mai încăpea nici o discuțiune și congresul ar fi silit să între în intențiile curentului atât de mult spriginit de întrêga opinie publică maghiară.

În concludul din urmă, în care congresul nu a plecat capul la porunca comisariului guvernului, s'a făcut provocare la sângele, care poporul ortodox sârb l'a vârsat pentru tron și patrie. Sângele acela a dat dovezi de alipire și de loialitate, și el este cu mult mai elocuent decât porunca unui comisariu guvernial.

Pôte ați mai muli apasă o poruncă a guvernului decât tot sângele vârsat în rēsbôie pentru tron și patrie.

La tot cazul: semnele timpului.

Revista politică.

Situația Sârbilor din Turcia. În ședința dela 24 l. c. Simici, ministrul președinte al scupceii sârbesci, a răspuns la interpelațiunile deputaților Gersici și Ciurcei privitoare la situațiunea politică și bisericească a Sârbilor din imperiul turcesc. — Ministrul președinte scie aprefia din destul interesul natural ce-l arată scupcina către conaționalii și coreligionarii sei din imperiul turcesc. Regularea chestiunii școlare și recunoșcerea naționalității sârbesci atârnă mai cu sēmă dela desolvarea favorabilă a chestiunii bisericesci. Guvernul și-a îndreptat atențiunea asupra chestiunii metropolitane dela Ueskueb. După repausarea metropolitului grec Petrovici în anul trecut, s'ar fi așteptat, ca patriarhul să întregescă scaunul vacant cu un metropolit de naționalitate sârbescă și astfel s'ar împlinescă promisiunile date regelui sârbesc, guvernului sârbesc și ambasadorului rusesc. Patriarhatul a denumit însă de metropolit pe grecul Ambrosiu, pe care însă Pôrta, la protestările poporului sârbesc din Ueskueb și la întervenirea guvernului sârbesc, muntenean și rusesc, nu l'a întărit. Astfel stă chestiunea această la venirea guvernului Simici la putere.

La erumperea conflictului între Grecia și Turcia, trimisul sârbesc la Constantinopol a fost îndrumat să declare categorice Pôrtei, că ținuta amicală a Sârbiei față de Turcia atârnă dela împregiurarea, că împlini-se-vor justele pretensiuni ale sudților sârbci din imperiul turcesc. Urmările pasului acestuia au fost, că Sultanul a demandat valilor dela Monastir și Salonic, ca să deschidă școlile sârbesci. Metropolitul Ambrosiu a fost depărtat cu puterea din Ueskueb. Cu toate acestea guvernul rusesc a recomandat Sârbiei moderațiune, carea și observându-se, patriarhatul s'a aplicat a încheia un compromis, în favorul Sârbilor. În urma acestor stări de lu-

cruri e speranța, că chestiunea încurând se va regula, și astfel în Turcia vor fi doi metropoliți sârbesci.

În privința școlilor, ministrul președinte declară, că în Monastir și Salonic s'au deschis deja mai multe școle și se vor mai deschide încă multe.

Nu preste mult va fi recunoscută și naționalitatea sârbescă.

Încolo ministrul președinte face cunoscute dispozițiunile guvernului turcesc și a celui sârbesc pentru asigurarea populațiunei dela granițele Sârbiei și Turciei contra bandelor de tâlhari și ucigași arnăuți ce invadază din Turcia. (S'a trimis miliție și populațiunea atacată s'a provēgut cu arme.)

Interpelanții și scupceina au luat cu mulțămită la cunoscință răspunsul ministrului președinte.

Pertractările de pace între Grecia și Turcia decurg, deși nu cu puține greutate, cu deosebire cu privire la garantarea desdaunărilor, cheltuelilor de rēșboiu pentru Turcia din partea Greciei. Între delegații puterilor, cari lueră în numele Greciei domnesc două păreri. Unii din ei sunt de părerea, că Grecia să depună odată cheltuelile de rēșboiu, se înțelege din un împrumut sub garanță puterilor, căci așa Tessalia s'ar evacua deoată de armata turcescă, și s'ar evita conflictele în viitoriu: alții sunt de părerea, că cheltuelile să se depună pe rēnd, și în mēsură depunerii s'ar evacua și Tessalia. Cu deosebire delegatul Germaniei e pentru această părere, fiind Germania mai mult interesată în afacerile financiare ale Greciei. Majoritatea delegaților a primit părerea primă, dar în privința detaiurilor încă nu s'au declarat. Suma desdaunării a fost satorită în patru milioane funți turcesci (lire sterlingi).

Locuitorii din Tessalia au trimis o cerere Sultanului, în care cer se remână sub stăpânirea Turciei. Sultanul a comunicat cererea și ambasadorilor spre luare la cunoștință.

Botezul copiilor născuți din căsătorii mixte în Rusia. Până acum în Rusia exista usul pe basa unei ordinațiuni vechi, că la căsătoriile mixte între ortodoxi și eterodoxi, partea eterodoxă trebuia să dea o declarațiune, că toți copii născuți se vor boteza în confesiunea ortodoxă. Acum însă Țarul Nicolau II. a dat un ucăz, prin care dispune, ca copiii de parte bărbătescă să fie botezați în confesiunea tatălui, ér cei de parte femească în cea a mamei. Țarul a mai făcut concesii nesemnate și în favorul fesei; ba chiar și față de lucrători s'a arătat mai liberal decât antecessorii săi, reducând ôrele de lucru.

Tratat de alianță între România și Turcia. Diarul „Times” din Londra publică o telegramă primită dela corespondentul său din Atena, în care susține, că la inițiativa și sub auspiciile împăratului Wilhelm II. al Germaniei s'a încheiat un tratat de alianță între România și Turcia, care a fost ratificat la Sinaia, și care după cum susține corespondentul, e de caracter defensiv și ofensiv și sună pe dece ani.

Congresul sârbesc. În ședința dela 26 l. c., după trecerea la ordinea zilei și după desolvarea unor afaceri mai mici, președintele congresului, patriarhul Brankovics a declarat, că comisariul regesc dorește să se declare înaintea congresului cu privire la hotărîrea congresului dela 24 l. c., de a nu primi ordinea de zi propusă de el, ci ordinea de zi satorită și primită de congres. În

urma acestei declarațiuni a patriarhului-președinte, s'a trimis deputația pentru petrecerea comisariului în sala congresului. Sosind acesta la locul destinat, ocupă loc pe podiul președintelui și cetesce în limba sârbescă următoarea declarațiune:

„Ca comisar regesc trimis pentru executarea dreptului de suprema inspecțiunea a Majestății Sale cesare și regesci apostolice, sum dator a mă îngrijii, ca ordinațiunea grațiosă a Majestății Sale cesare și regesci apostolice cu datul de 2 Maiu 1897 să se execute în total. Ordinațiunea această prea înaltă îndatoresce congresul, ca pe basa art. de lege IX. din 1868 în rëndul prim să ia la pertractare proiectele reteritóre la satorirea statutului bisericeii greco-orientale sârbesci. Fiind-că congresul în ședința sa ținută la 24 Iuliu a. c., la satorirea ordinei de zi, a adus o astfel de hotărîre, care contrădice ordinațiunei Majestății Sale basate pe art. de lege IX. din 1868, și fiind-că, prin această hotărîre congresul s'a opus împlinirii dărilor sale impuse prin lege, dar numai atâta, ci a denegat chiar supunerea la preînaltul mandat: eu ca comisar regesc, în urma puterii cu care sum investit, decisiunea congresului adusă cu privire la ordinea de zi o declar de nulă, și provoc congresul, ca încă în ședința de astăzi să se alégă o comisiune, care să ia proiectul de organizarea bisericească la pertractare și despre consfătuirile sale să raporteze congresului. Îndată ce comisiunea această își va înainta raportul, congresul va fi dator a lua la ordinea zilei proiectul acesta, cu punerea la o parte a ori-ce obiect de pertractare, care de altcum aparține sferei de competență a congresului.”

Membrii congresului au ascultat în tăcere adâncă declarația comisariului, care cu suita de mai nainte s'a depărtat din congres la locuința sa în palatul patriarhului. Depărtându-se comisariul, patriarhul a cetit încă odată declarația comisariului și a suspendat ședința pe o ôră. După re deschiderea ședinței br. Zsifkovici a prezentat următorul proiect de rezoluțiune subscris de 61 de deputați:

„Congresul național-bisericesc sârbesc, alipindu-se strict de lege, mai cu sēmă de Art. de lege IX. din 1868 și de statutul congresului din 1875 basat pe acesta, și de legea croată dela 14 Maiu 1887, pe basa cărora a satorit ordinea de zi cuprinsă în decisiunea sa dela 24 Iuliu: cu considerare de o parte la fidelitatea și supunerea către domnitorul și regele seu prea grațios, ca supremul apărătoriu al legilor statutului și scutitoriuu seu, carea la locurile mai înalte totdeauna a fost recunoscută și carea antecessorii lor cu sângele lor o au întărit;

dar cu considerare de altă parte la respectul impus prin datorință față de aceste legi și în legătură cu acestea față de autonomia bisericeii naționale sârbesci, ca singura basă a bunei stări și sănșeniei poporului gr. oriental sârbesc de sub corôna Sântului Stefan, nu e în stare să satisfacă pretensiunii privitoare la ordinea de zi a domnului comisariu regesc, și provocându se în partea această la dreptul seu evident și la lege, și pe lângă acestea la urgența deslegării cestiunilor administrative de ani remase neresolvite, precum și la regularea definitivă prin lege a autonomiei bisericesci: se alipesce și mai de parte de ordinea de zi satorită și decisa în ședința sa dela 24 Iuliu.

Congresul e convins, că procedura această a sa nu vatămă supunerea sa îndatorată față de Maiestatea Sa cesar și regescă apostolică, și tocmai pentru aceea nu pôte primi la nici un cas aceea explicare, că prin procedura sa

barem ori cât de puțin ar fi greșit în contra intențiunilor preafinalte ale Maiestății Sale.

Credința și supunerea sa neclătită către Maiestatea Sa și iubirea de patrie cu toate ocaziunile 'și-a arătat-o poporul greco-oriental sârbesc și congresul său, și mai cu seamă a dat expresiune acesteia în adresa sa înaintată la 17 Iuliu.

Propunerea a fost primită cu majoritate colosală; contra ei au votat numai episcopii și membrii partidului moderat câți au fost de față. Ea a fost comunicată prin presidiu numai decât comisariului regesc, carele a declarat, că se va exprima asupra ei în ședința următoare.

În urma celor petrecute, dispozițiunea sufletescă a deputaților congresuali e foarte posomorâtă. Toți se așteaptă la dizolvarea congresului, sau în cazul cel mai favorabil, la amânarea ținerii ședințelor. Mulți dintre deputați se și pregătesc de cale, convinși fiind despre dizolvarea congresului; o parte din membrii partidului moderat s'au și depărtat dela congres.

Sinodul arhieresc încă tot ține ședințe; de prezent lucră la un Regulament privitoriu la disciplina bisericească. Episcop pentru eparchia Budei încă nu s'a ales.

Programe școlare.

(Urmare).

B. În secțiunea pedagogică.

Cursul I.

1. Religionea: Istoria biblica, 2 ore pe săptămână, profesor I. Ghibu.
2. Psihologia, 2 ore pe săptămână, — și cei din cursul II, — profesor Dr. P. Șpan.
3. Limba română, 3 ore pe săptămână, profesor Dr. D. P. Barcianu.
4. Limba maghiară, 3 ore pe săptămână, profesor Dr. R. Roșca.
5. Aritmetica și Geometria, 5 ore pe săptămână, profesor D. Comșa.
6. Geografia, 2 ore pe săptămână, — și cei din cursul II, — profesor D. Comșa.
7. Istoria și constituția patriei, 3 ore pe săptămână, — și cei din cursul II, — profesor Dr. I. Stroia.
8. Zoologia, 2 ore pe săptămână — și cei din cursul II, — profesor Dr. D. P. Barcianu.
9. Cântări bisericesci și tipic, 2 ore pe săptămână, profesor D. Cunțan.
10. Musica vocală 2 ore, instrumentală 3 ore pe săptămână, profesor G. Dima.
11. Desemn, 1 oră pe săptămână, profesor Dr. D. P. Barcianu.
12. Caligrafia, 1 oră pe săptămână, profesor Dr. I. Stroia.
13. Gimnastica, 1 oră pe săptămână, profesor Dr. P. Șpan.

Cursul II.

1. Religionea: Istoria bisericească, 2 ore pe sept., prof. I. Ghibu.
2. Didactica, 3 ore, și în legătură cu acesta școala practică 2 ore pe sept. — și cei din cursul III, — prof. Dr. P. Șpan.

3. Limba română, 3 ore pe sept., prof. Dr. D. P. Barcianu.
4. Limba maghiară, 3 ore pe sept. prof. Dr. P. Șpan.
5. Aritmetica și Geometria, 5 ore pe sept., prof. D. Comșa.
6. Cântările bisericesci și tipic, 2 ore pe sept., prof. D. Cunțan.
7. Musica vocală, 1 oră, instrumentală 2 ore pe sept., prof. G. Dima.
8. Desemn, 1 oră pe sept., prof. Dr. D. P. Barcianu.
9. Caligrafie, 1 oră pe sept., prof. Dr. I. Stroia.
10. Gimnastica, 1 oră pe sept., prof. Dr. P. Șpan.

Cursul III.

1. Religionea: Partea dogmatică și morală, 2 ore pe sept., prof. I. Ghibu.
2. Istoria pedagogiei, 2 ore pe sept., prof. Dr. D. P. Barcianu.
3. Limba română, 3 ore pe sept., prof. Dr. D. P. Barcianu.
4. Limba maghiară, 4 ore pe sept., prof. Dr. R. Roșca.
5. Fizica și chimia, 4 ore pe sept., prof. D. Comșa.
6. Economia, 3 ore pe sept., prof. D. Comșa.
7. Cântările bisericesci și tipic, 2 ore pe sept., prof. D. Cunțan.
8. Musica vocală, 1 oră, instrumentală 2 ore pe sept., prof. G. Dima.
9. Desemn, 1 oră pe sept., prof. Dr. D. P. Barcianu.
10. Gimnastica, 1 oră pe sept. la oaltă cu cei din cursul II.

Profesorul G. Dima, a instruat și 2 ore cântări chorale, cu toți elevii.

Notă. În acest an a intrat în vigoare planul de învățământ pentru secțiunea pedagogică aprobat prin ordinul Preaven. Consistoriu arhidieceșan din 30 Mai 1896 Nr. 2898 Scol., și astfel în acest an de tranziție unele studii au trebuit să se propună cumulativ, pentru câte două cursuri, ăr unele obiecte de învățământ, ce după acest plan de învățământ elevilor din cursurile II. și III. li s'au fost propus deja, în acest an scol. nu s'au propus, și adevărat nu s'a propus:

- a) în cursul II. pedagogic: Geografia, Istoria universală și Botanica;
- b) în cursul III. pedagogic: Mineralogia și Pedagogia;
- c) în cursul III. clerical: Pedagogia.

Lucrul de mână, nici în acest an scol. nu s'a propus.

Conspectul elevilor înmatriculați.

- A. Secțiunea teologică: Cursul I. 23; Cursul II. 21; Cursul III. 17;
- B. Secțiunea pedagogică: Cursul I. 35; Cursul II. 39; Cursul III. 27.
- C. Clerici extraordinari: 9.

În decursul anului au întrerupt cursul studiilor:

1. Din secțiunea teologică . . . 2
2. Din secțiunea pedagogică . . . 1

Suma . . . 3

La finea anului au rămas deci în total:

1. În secț. teologică ordinari . . . 59
2. În secț. teologică extraordinari . . . 9
3. În secț. pedagogică . . . 100

Suma . . . 168

(Va urma).

Adunarea Asociațiunei

pentru cultura și literatura poporului român despărțământul Sas-Sebeș.

— Raport special. —

Adunarea despărțământului nostru s'a ținut în 29 Iunie st. v., la sărbătorea sântilor App. Petru și Pavel.

Înainte de deschiderea ședinței s'a celebrat serviciul divin prin protopresbiterul Ser. Medean, în frumoasa biserică renovată, cu care — spre mândria sebeșenilor fie ăis, — puține biserici din arhidieceșă se pot asemăna în pompă și frumseță. Biserica spațioasă a fost îndesuită de poporul credincios, căci se svonise de mai înainte, că nise tineri din giur vor executa liturgia dlui Dima.

Un sentiment de evlavie și admirație se putea ceti de pe fețele credincioșilor la auzul înălțătoarelor rugăciuni de laudă și prea mărire.

La 11 ore a. m., se deschide ședința în sala cea mare a școlei din loc. Ședința e slab cercetată. Poporul e aproape dispărent atât din loc, cât și din giur. Causa se ăice a fi lucrul câmpului, ceea-ce însă nu se admite, deore ce fiind deodată și Duminecă și și sărbătorea Apostolilor, e de necrețut, ca poporul nostru să desconsidere sănțenia aceste ăi. Causa adevărată e, că nu li-se atrage în destul atențiunea asupra însemnătății acestor adunări. Nu se pôte scuza însă indolența unor inteligenți din Sebeș, cari de alt cum la totă ocaziunea — când nu e vorbă de jertfe — pretind a fi stâlpi puternici ai progresului nostru pe toate terenurile. E bine, ca să ne cunoștem!

După deschiderea ședinței prin președintele substituit Ser. Medean, secretariul despărțământului Zev. Mureșan cetesce raportul, comitetului care se primesce în general ca basă pentru desbaterea specială.

Comitetul despărțământului în decursul anului trecut a ținut 3 ședințe.

În prima ședință s'au luat dispozițiuni pentru trimiterea banilor încasați la adunarea despărțământului, ținută în Săsciori. Tot în ședința aceea, după-ce fostul director al despărțământului Dr. P. Isac și-a dat abdicerea, a fost ales director substituit Serg. Medean, apoi comitetul ia spre sciință și conformare decisiul comitetului central, în urma căruia delegaților din despărțăminte la adunările generale ale Asociațiunii le compete diurne.

În ședința a doua s'a luat la cunoșcință scriptul comit. central, prin care se adevărește primirea sumei de 101 fl.; cel privitoriu la răspândirea cât mai intensivă în sinul poporului a Enciclopediei Române; apoi cel privitor la încasarea taxelor restante, în privința căruia s'au și luat măsurile necesare

find membrii restanți în special provocați la achitarea taxei.

Tot atunci s'au hotărât ținerea adunării generale a despărțământului estan în Sas-Sebeș și după-ce s'a statorit programa ăilei, diferitele agenturi de comune au fost provocate la îndeplinirea datorințelor cu sănțenie față de Asociațiune, ca cea mai înaltă instituțiune culturală-națională.

În ședința a treia s'a constatat starea cassei cu venite 265 fl. 53 cr., ăr eșite 106 fl. 18 cr., deci rămâne rest în cassa despărțământului 159 fl. 35 cr., v. a.

Broșura „Higiena copilului până la al 7-lea an“ de Dr. Stoica, trimisă de comit. central în 100 exemplare, s'a decis a se solvi per. 15 cr., din cassa despărțământului și apoi cu ocaziunea adunărilor generale ale despărțământului să se distribuie în popor. De astă-dată s'au împărțit 15 exemplare între cei prezenți.

Pentru cultivarea gustului de cetit la popor, s'a decis înființarea de biblioteci populare, spre care scop se cere, ca adunarea să voteze în fie-care an 20 fl., din averea despărțământului.

Comitetul propune mai departe votarea a lor 2 stipendii pentru băeții meseriași în sumă de 40 fl., și în fine s'a statorit bugetul pe anul viitor la intrare cu 288 fl., și la eșite cu 175 fl. v. a.

Adunarea generală ia spre cunoșcință activitatea comitetului și aprobă conclusele luate și primesce propunerile făcute, afară de una și adevă: în loc de 2 stipendii a 20 fl., să se împartă 4 stipendii a 10 fl., pentru băeții ce se vor aplica la meserii.

Se alege apoi o comisiune de 3 pentru censurarea raportului cassarului și alta pentru înscrierea de membri noi și încasarea taxelor dela cei vechi.

Urmază o disertațiune, despre scopul și însemnătatea Asociațiunilor culturale, ținută de N. Roșu, învățător în Sas-Sebeș. Disertantele în termeni populari și la înțeles arată nobila intențiune a acelor bărbați, cari au pus temelie Asociațiunei noastre. Puterea de viață a unui popor se măsoară după gradul de cultură, la care s'ă ridicat.

Combate indiferentismul ce alocurea se observă la noi față de Asociațiune, care lucră pentru condițiunea de viață a noastră, deci cine o ajută, pe sine se ajută, ăr cine o disconsideră, pe sine se disconsideră. Arată apoi organismul intern al Asociațiunii și expune pe scurt datorințele membrilor. Disertantele a fost viu aplaudat.

Raportul cassariului se află în bună ordine.

Comisiunea pentru înscrierea de membri noi și încasarea taxei dela cei vechi, raportează că au încurs 100 fl. 50 cr.; lista rămâne și mai departe deschisă.

Ca delegați din partea despărțământului pentru adunarea generală din Mediaș se aleg cu unanimitate dnii: S. Medean și Zev. Mureșan; ăr ca suplenți: Roșu și Oncescu.

Pentru restul periodului se alege de director al despărțământului S. Medean, ăr membru în comitet avocatul Bojiță.

FOIȚA.

O călătorie

cu un

apărătoriu de drept.

Portret de Mark Twain.

(Urmare).

— Dar d-ta creăi — întrebă maiorul — că eu fi sum amic. Nici nu-l cunosc. Numai din diplomație l'am băgat și pe el în joc, ca prin acesta să pot face un serviciu bun acelui oficiant de telegraf, care 'și-a uitat de datorință și în interesul publicului....

— Dar — i-am replicat eu nu fără ore-care jenă — pôte a minți încă nu i lueru destul de cuviincios.

Maiorul nu a venit în confusiune, nici nu s'a simțit ofensat, și numai decât și-a justificat modul seu de purcedere.

— Aceea atârână dela împregiurări. A minți, ca se păgubim pe cineva și prin acesta să ne câștigăm un folos nedrept, și a minți ca să facem bine aceștiua, a minți în inte-

resul publicului, sunt două lucruri cu totul contrarii. Dar pôte căci nici nu e de lipsă, ca să-ți explic, ăred că fie-cine scie acesta. Dealtmîntrelea nici nu trebuie să ne disputăm despre mijloce, ci să privim numai rezultatul. Oficiantul telegrafului se pare a fi un tîner inteligent și din o familie bună, dar din ușrătate seu din încredere nu-și îndeplinește destul de conșciențios și serios datorința sa. Acum să presupunem, că întru adevăr tracteză ca și cu noi cu un amic intim al directorului suprem, ce va fi din acesta? Aceea, că pe tîner simplaminte îl dimitte din serviciu. Întreg viitorul, întrîgă-i viață e nimicită, pôte o întrîgă familie fi adusă la sapă de lemn. Veăi! eu prin această lecție am pus capătul la ori-ce neglijență de oficiu și cu acesta am mîntuit pe acest tîner, am salvat pôte o întrîgă familie.

În decursul ăilei a îndeplinit mai multe serviciuri de astă natură în interesul publicului, și cu astfel de diplomație fină, cu o așa îndeustlire de sine, că aproape am început a i invidia această ocupațiune și pôte și eu a-și pași pe terenul „coregerei“, dacă nu m'ar înspăimînta cugetul, că ceea-ce a succed de atâtea-ori odată, totuși se va sfîrși cu rușine.

Era sêra târziu, când voind să mergem la cuartir, ni-am suit pe un tramvay cu cai. Deodată s'au suit și trei tineri, beți de tot, cari au început a scandalisa publicul călător, — în care între mai mulți domni erau și dame — cu vorbe necuviincioșe, cu observări provocătoare, cu putare obrasnică. Nime nu a cutezat a îndruma la ordine pe acești bețivi seu a-i trage la răspundere pentru impertinența lor. Conducătorul s'a încercat să-i liniștescă, dar cu atât mai tare au început a face sgomot și a se purta scandalos.

Numai decât am prevăăut, că dacă va pași maiorul în contra acestor derbedei bețivi cu îndatinata-i diplomație, nunumai că se va face de rîs, dar pôte să-l și palmuiască. Chiar voiam să-l fac atent, ca să nu se amestece între ei, când maiorul chemând pe călăuz s'a ridicat și cu glas linisnit i-a ăis! Conducător! aruncă afară pe acești bețivi, căci eu ți-oi ajuta. Conducătorul nu a așteptat mult. Ambii au apucat pe mișelul care era mai aproape de ei și înainte de a să fi deșteptat din mirarea lui, și înainte de ai fi putut da ajutor soăii, l'au aruncat pe ușă în stradă. Pe cel dintăiu l'au urmat al doilea, pe acesta al treilea. Tôte acestea s'au în-

tîmplat așa de iute, că respectivii numai pe pavagiul stradei au observat, că ce s'a întîmplat cu ei, pe când tramvaiul era deja departe.

Eu însuși m'am mirat de pășirea atât de energică a amicului meu, blând de fire, și nu putem admira deajuns procedura repede ca fulgerul a maiorului. După ce mi-am venit în ori din prima surprindere, fără voie am suris la gîndul, că onorabilul meu amic totă ăiua mi-a vorbit de influința și rezultatul admirabil al diplomației, acum în ce mod a pus în praxă principiile atât de mult lăudate. Chiar era să fac o observare ironică, când, privind la fața serioasă și sărbătorească a maiorului, m'am convins, că gluma mea nu ar fi potrivită și pentru aceea mai bine am tăcut.

După-ce m'am coborît de pe tramvay și înaintam pe jos spre locuința noastră, nu m'am putut reține să nu-i ăic, când fără voia mea am imitat cu mîna mișcarea eu care maiorul a prins de după cap pe cel dintăiu bețiv.

(Va urma.)

Cu verificarea protocolului se încredințează Avr. David și P. Opincariu.

După aceste președintele mulțimesce celor prezenți pentru interesul dovedit și dorind prosperare despărțământului încheie ședința.

Sera a avut loc în pavilionul dela „Leul de aur” un concert, care a fost mai bine cercetat ca ședința despărțământului. S-au cântat piese populare de Dima, Vidu și Popovici, apoi unele și mai artistice, toate au fost bine, cu simț și cu pricepere executate. Am dori, ca barem din an în an să ni se dea și posibilitatea de a gusta din dulceta farmecului, ce astfel de cântări au în sine. Tinerii concertanți — au fost resplătiți cu frenetice aplauze și în urmă cu laude bine meritate.

După concert a urmat joc, care a ținut până târziu — dimineața.

De încheiere românese aminte, că Sebeșul e un centru în sine, ca puține altele. Poporul din împrejurime în privința materială stă cu mult mai pe sus de alte ținuturi. Urmarea e, că pe lângă o conducere bună însoțită de un interes nepreocupat multe lucruri bune și frumoase s'ar putea realiza.

Să punem la o parte egoismul, să stîr-pim odată din grădina vieții noastre buruiana veninșă, numită: pizmă; să dăm mâna ca frații și uimitore vor fi succesele la cari vom ajunge.

Raportor.

Noutăți.

O carte română oprită. Cetim în foile ungurești, că ministrul de interne unguresc a oprit din Ungaria cartea apărută în București: „Prescurtare din istoria Românilor”, pentru cuprinsul său îndreptat contra statului ungar. Pe baza acestei ministrul de comerț i-a detras cărții pomenite debitul postal. „Ideia”..... căvătă!

Monument vânătorilor în Ploesci. În Ploesci s'a ridicat în onora batalionului I. de vânători un monument. Inaugurarea lui se va săvârși cu mare pompă în ziua de 30 August, aniversarea luării Griviței.

Academia maghiară va depune prin secretariul său I. pe monumentul lui Pctőfi, ce se va inaugura la sfîrșitul lunii curente în Sighişoara, o cunună de lauri. Țr societatea geografică ungurească a încredințat reprezentarea sa la pomenita festivitate, unui profesor dela universitatea din Cluș, care deasemenea va depune pe monument o cunună.

Necrolog. Luisa Bugarski, născută Popovits, în numele său și al tuturor rudeniilor, aduce cu inimă înfrîntă de durere la cunoștință, că scumpul și mult iubitul soț, respective ginere, frate, cumnat și unchiu *Constantin Bugarski*, comerciant, censor la banca austro-ungară, censor la banca „Bodenkredit” din Sibiu, a repausat după scurte suferințe luni, în 26 Iulie n. c. la orele 5 p. m., împlinind o vîrstă plină de activitate și iubire de ani 62.

Rămășițele pămîntesci ale scumpului decedat vor fi așternute spre odihnă eternă Joi, în 29 Iulie n. c. la orele 4 p. m., în cimitirul gr.-or. d. suburbii Iosefin, la care ultimă însoțire cei adînc întristați invită prin această pe toți preștii și cunoșcuții.

Sibiu. 27 Iuliu 1897.

Antisemitismul în Galiția. Intre popoarele creștine ale Galiției se răspîndesc antisemitismul în chip gigantic. Situația o zugrăvesc fîia „Zwizek Chrzescijanski” (Societatea creștină), redactată în limba polonă și rusă, în un articol mai recent al său, unde constată, că ura față de jidani în Galiția nici când n'a fost mai neîmpăcată ca acum, pentru-că interesele de existență ale poporului sunt atacate prin persecuții. Capitalul mare e în mîinile lor. Fără voia lor nimic nu se poate săvîrși. Funcționarii de toate categoriile lucră cum le dictează jidovul, căci la din contră se pot aștepta ca la sigur la ruina materială. Jidanii lucră cu sistem la ruina proprietarilor independenți. Cu crâșmele și cu usura lor ruinează poporul etc. Scopul foii amintit e unirea po-

lilor cu rușii în interesul victoriei direcției creștine. Scopul acesta al său crede fîia pomenită a și l ajunge, dacă va uni cele două popoare în contra jidanului.

Invitare Tinerimea studiosă din Seliște, invită la obicinuita petrecere (u joc, ce va avea loc duminică în 29 Iulie n. c.) (sf. Ilie). Locul petrecerii „Netedul”, la casa plouă „Sala școlii”. Inceputul în cazul prim. la 12 ore m., în cazul al doilea la 7 ore sera. Oferte să primească cu mulțumită și se vor alătura fondului menit pentru ajutoarea studenților săraci. Invitări speciale nu se fac.

Morte furată. Dela institutul de patologie din Paris făptuitori îndrăznești au furat Țilele trecute niste iepuri, cu cari se făceau experimentări, și cari sunt plini cu germeii celor mai înfricoșate bôle exotice, ca colera, tifusul, ciurma etc. Poliția a făcut dispoziții extinse pentru a împiedeca vinderea iepurilor, deși după declarațiile medicilor în anotimpul cald veninul animalelor fripte, nu e primejdios. Locuitorii sunt îngroziți, căci ușor se pôte întempla ca prin iepurii pomeniți să se lătescă în oraș niste bôle contagioase teribile.

Furtună. Ni-se scriu următoarele: Vineri în 27 Iuliu st. v. o furtună teribilă a pornit de către muntele așa numit Măgura Călățelei (comitatul Cojocnei), care a făcut multă daună nu numai în Țarinile comunelor învecinate și zidiri, ci și vieții de om a călător jertfă.

În cătunul Beliș, un biet om a eșit cu soția sa în curte, pentru a mulge o văcuță ce avé. Pe când bărbatul Ține vaca și femeia o mulgea, s'a slobođit un fulger, carele dela al treilea vecin a trecut prin coridorul casei primarului vecin și neatingîndu-se de nimic în calea sa, a trecut în curtea omului cu vaca, acesta aflîndu-se în calea curentului, fulgerul a lovit în ei și i-a omorît momentan cu vacă cu tot. De acești doi nenorociți au rămas 4 copii miței.

Ajungînd furtuna în hotarul comunei Călățele, pe când încetase ploia mai de tot, s'a descărcat un trăsnet în turnul bisericeii. Fulgerul lovind în cruce s'a deslăsat în 3 părți și descoperind turnul total, o parte a fulgerului s'a slobođit pe colțul bisericeii la vale stricînd tot acoperișul în calea sa, a intrat sub zidul bisericeii. Partea a doua a intrat în podul bisericeii și despiciînd un căprior în mici bucăți, aruncînd coperișul din calea sa, a intrat în zidul bisericeii; Țr partea a treia intrînd de desub în clopotnița a lovit unul din cei 4 stâlpi de stejar în fețe păturate de 12, cari Țin turnul bisericeii, și sdrobindu-l în bucăți a sărit în clopotul cel micuț de jos, de unde a eșit afară spărgînd pările de partea aceea. Norocul, că fulgerul n'a avut putere aprindătoare, căci de altmădămăneam fără biserica. Vieta de om n'a călător jertfă, căci tocmai mai înainte s'au fost depărtat 2 Țmeni, cari au fost tras clopotele contra gheții.

Acasta întemplană a cauzat daună numitei parohii, de altcum și slabă în cele materiale, de preste 300 fl. *Correspondentul.*

Ciocnire de tren. Lângă stațiunea Radotin, în Boemia Țilele trecute, un tren încărcat cu emigranți, din cauză, că i-s'au stricat cîteva rôte, s'a oprit. Intrăaceia a sosit de către Praga trenul de persoane. Mașinistul a observat tîrdu situația periculoasă și neputînd domoli avîntul trenului, acela s'a ciocnit vehement de cel ce aștepta. Mai multe vagoane s'au strivit total. Numărul vulneraților e mare. Morte nu s'a întemplat.

Bibliografie. Ne au sosit la redacție spre anunțare: „Ortografia română în actuala sa stare de desvoltare”, de V. Dumbravă, profesor de limba română la gimnaziul din Beiș Prețul 40 cr.

— „Curs complet de corespondență comercială pentru școlele de comerț și pentru particulari” de I. C. Panțu, profesor la școlele comerciale în Brașov. Prețul 1 fl. 60 sêu 4 lei. Acasta se află de vîndare și la librăria noastră.

— **Biografia lui Avram Iancu**, de Iosif Sterea Șuluțiu de Cărpeneș, consilier de tribunal regesc în Pensul, mem-

bru fondator și membru în comitetul central al Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului Român etc. Sibiu. Tipariul tipografiei archidiececane, 1897.

Cartea e reproducă în 800 exemplare din numărul ultim al organului Asociațiunii transilvane „Transilvania”, și se estinde pe 44 pagine. Are trei ilustrațiuni; prima, în fruntea cărții, reprezintă pe Iancu călare în fruntea Moșilor, a doua ne arată casa în care s'a născut Iancu, și care ađi e proprietatea Asociațiunii, Țr a treia portretul autorului bibliografiei. Prețul 1 coronă, resp. 2 lei pentru România.

Autorul a donat cartea Asociațiunii, ca din sumele ce vor încurge din vinderea ei, să se înființeze un fond de 400 fl., care să pörte numele: „Avram Iancu”.

Cartea oferă o lectură forțe plăcută și instructivă, și merită să ocupe loc pe masă fie-cărui român. Tot așa merită și autorul cărții recunoștința fie-cărui patriot român, deoparte pentru scrierea ei, ca un modest monument memoriei nefericitului erou Avram Iancu, Țr de altă parte pentru cedarea ei Asociațiunii în scopul amintit.

În tot cazul acesta e un mai demn monument de memoria marelui patriot român Avram Iancu, decât nefericita colecție, despre care ađi nici nu se mai scie unde se află, și că ore mai află se.

PARTEA SCIENTIFICĂ ȘI LITERARĂ.

Divorțiul în biserica ortodoxă-răsăritenă și cea rom.-catolică,

de

Dr. Remus Roșca.

(Urmare).

Din aceste citate se vede, că Moise a căutat să împiedeca despărțirile ușurative, pentru-că se preserie: Facerea cărții de despărțire, inmanuarea ei și dimiterea muerii din casă, tot atâtea lucruri, cari dau ocaziune de precugetare, Țr reprimirea muerii dimise se califică de păcat și lucru necuvincios, ceea-ce este și forțe corect, pentru-că altfel căsătoria ar fi fost arena unui arbitriu din partea bărbaților și un joc al pasiunilor.

Atât din citatele s. scripturii din testamentul nou, cât și din testamentul vechiu, procedarea bisericeii ortodoxe răsăritene se pôte justifica pe deplin, când admite în principiu divorțiul, și procedarea bisericeii romano-catolice, în termini blânđi Țis, se pôte cualifica de necorectă, când luînd în înțeles verbal enunțarea evangelistului Mateiu cap 19. v. 6:

„Drept aceea mai mult nu sunt doi, ci un trup, deci ce a împreunat D-Țeu, omul să nu despartă”, și ignoră cu totul legătura celor premerse cu cele ce urmăză. De-Țre ce în cele ce premerg se preamăresce viața conjugală și efectele ei morale, Țicîndu-se în vers 3—5:

„Și s'a apropiat către dînsul fariseii ispitind pe el, și Țicînd lui: Slobod este omului a lăsa muerea sa pentru fiește-ce pricină;

Țră el răspundînd a Țis lor: au n'a-Ți cetit, că cel ce a făcut din început, bărbat și muere a făcut pre ei.

Și au Țis: pentru acasta va lăsa omul pe tatăl său, și pe mamă-sa, și se va lipi de muerea sa, și vor fi amîndoi un trup”, Țr în vers 7 se Țice:

„Țis-au lui, pentru ce dară Moise a poruncit a da carte de slobodenie și a o lăsa pe ea.

Țis-au lor, cum-că Moisi după învîrtoșarea inimei vōstre, au îngăduit vōue să lăsați muerile vōstre, Țră din început nu au fost așa”, dar în vers 9 Țice:

„Țră Țic vōue: că ori cine va lăsa muerea sa fără numei pentru curvie, și va lua alta, preacurvesce, și cel ce ia pe cea lăsată, preacurvesce”.

Din cele accentuate până aci se vede totodată, că procedarea bisericeii ortodoxe în ce privește desfacerea căsătocii se pôte justifica prin sânta scriptură nu numai din motivul adulterului, ci și din alte motive, pen-tru-că, după ce creștinismul a luat dimen-

siuni mai mari și devoțiunea către moralul creștin a început a deveni mai lăcsă, s'a ex-periat, că afară de adulteriu sunt și alte cauze, cari făcînd imposibil traiul conjugal, în raport cu atribuțiile esențiale ale căsătoriei sunt egale în gravitate cu adulterul, după cum o accentuează acasta și Dr. I. Zhismann în opul său: „Das Eherecht der orientalischen Kirche” la pag. 107, unde Țice: că biserica orientală a luat și alte motive de divorțiu, care sunt egale cu adulterul.

(Va urma).

Concurs Literar.

Societatea pentru crearea unui fond de teatru român a inițiat sub auspiciile sale o întreprindere literară menită a pregăti terenul teatralului român, a cărui realizare este programul acestei societăți.

E vorba de-a provede cu material literar acea mulțime de diletanți români, cari în toate unghiurile țării luptă pentru desvîlțarea gustului dramatic și sunt atât de lipsiți de piese ușore potrivite trebuințelor noastre modeste.

Acastei necesități voiesce săi corăspundă „Biblioteca teatrală”, care sub auspiciile societății pentru fond de teatru român va apăre în editura librăriei Nic. I. Ciureu din Brașov.

„Biblioteca teatrală” va apăre în broșuri format 8° de câte 3—6 cōle de Țipar ciero și va cuprinde numai piese teatrale. Piese vor fi traduceri, localisări sêu originale și se vor alucea de-o camdă cu deosebită considerațiune la trebuințele diletanților mai mult piese ușore de 1, 2 sêu 3 acte, de ori-ce natură.

Pentru asigurarea stocului necesar de piese, fără de care nu am dori să începem editura, comitetul societății pentru fond de teatru român escrie concurs literar cu următoarele:

Condițiuni de concurs.

1. Se deschide concurs fără termin fix pentru piese teatrale traduse, localisate sêu originale de 1, 2 sêu cel mult 3 acte, menite a fi edate în Biblioteca teatrală a societății pentru fond de teatru român, ediția d-lui N. I. Ciureu, Brașov. — La concurs pot să participe și piese cari s'au Țipărit deja în vr'o revistă sêu vr'un Țiar român, dar nu au apă-rut în ediție separată.

2. Manuscrisurile au să fie scrise, (ortografia este cea fonetică obicinuită) numai pe câte o pagină a fie-cărei foi, și trebuie să aibă o margine albă de cel puțin 3 degete pentru eventuale corecturi. Fie-care manuscris va fi provăȚut cu numele autorului, traducetorului sêu localisatorului, cu indicarea exactă a adresei sale și cu 4 mărci postale cureate a 5 cr. pentru spesele postale ulterioare ale societății în corespondența sa cu autorul.

3. Traducerea și localisările se vor trimite totdeauna împreună cu textul Țipărit al originalului, după care s'au tradus sêu localisat. Piese Țipărite deja în vr'o revistă română sêu Țiar român, trebuie să aibă indicațiunea exactă a numerilor și a anului revistei sêu a Țiarului, în cari au apărut.

4. Tōte piesele intrate vor fi revizuite și date în recenziune la bărbați de specialitate, cari vor avea dreptul și datorința de-a face îndreptări și corecturi în tōte piesele localisate și traduse. Pentru îndreptări și corecturi în textul pieselor originale se ceră autorizare specială dela autorul, fără de care piesele se vor edita sêu remite așa cum s'au înaintat fără vr'o îndreptare.

5. Pentru fie-care piesă primită de comitet (localisare sêu traducere) și edată în Biblioteca teatrală, librăria editōre asigură autorului un honorar de 5 fl. după cōla de Țipar, Țr recensentului, care revizuesce și întocmesce piesele tot 5 fl. după fie-care cōla de Țipar.

Piese originale bune vor fi honorate mai bine, dar nu cu mai mult de maximum 10 fl. după cōla de Țipar.

Autorul va mai primi câte 20 de exemplare din broșura, în cara i-a apărut piesa. Honorarul să va trimite prin avis postal din partea comitetului societății în timp de cel mult 15 Țile după aparițiunea piesei.

Peste tot, ori-ce daraveri ale autorilor în chestiunea edițiunii, a honorarului etc., au a se aranja prin biroul comitetului societății pentru fond de teatru, și nu direct prin librăria editōre.

6. Autorul, a cărui piesă (fie originală localisare sêu traducere) să Țipăresce în Biblioteca teatrală, nu a-Țe drept la nici un honorar special de reprezentăție a piesei din partea nimenui din patria noastră, cu atât mai puțin are acest drept librăria editōre.

7. Honorarele indicate aci în pct. 5 se dau după ediția I. (tiraj 1000—1500 exemplare). La o eventuală a II. ediție se va stabili și plăti honorar deosebit autorului.

8. Societatea p. fond de teatru și librăria editōre nu primesc nici o responsabilitate

